

FØROYA SOSIAL-DEMOKRATUR

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BROÐURSKAPUR

Nr. 24

Lýsingaprisur fyri mm: 12 oyru á
1. síðu, 10 oyru á 3. og 4. síðu

Leygardagin 22. juni 1946

Bladið verður bílagt á posthúsinum, og
kostar kr. 2,00 + porto um fjórðingsárið

20. árg.

Fólkaatkvøðan

verður tann 14. september í ár.

Henda atkvøða er tann týðningarmeista fyri land okkara og fólk, ið nakrantíð er farin fram her á landi. Tað ræður tí um hjá fólki ikki at lata seg ávirka av øðrum enn sakligum grundum. Hver maður og kvinna, ið hevur atkvøðurætt, skylda gjølla at hugsa um, hvat ið leikar á, hvørjar fylgjurnar verða, hvørjar fyrimunir og hvørjar vansar støðurnar bera í og við sær fyri framtíðina.

Tað er at velja millum at taka loysing, kvetta allan rikisfelagsskap, rikissamvinnu við Danmark og standa einsamallur um alt sum eitt sjálvstøðugt ríki ella ganga við til ein rikisfelagsskap og rikissamvinnu við Danmark á tí grundarlagi, sum er avmarkað í tí rikisstjórnaruppskötinum, sum var til viðgerðar á tingi í seinastu eykasetu.

Hvat goymir hetta uppskot í sær av framtíðarmøguleikan fyri hina føroyska tjóðina?

Er tað talan um eitt afturstig ella eitt framtig í mun til stýrslagið undan 1940?

Er tað so frælst og rúmt fyri livs- og virkisevni í okkara fólki, at tað kann nýtast í hvussu er eina rúma tíð frameftir?

Ella er tað so trøngt og skerjandi, at menn heldur megu taka ta óvissu loysingarstöðu, sum eins eingin loysingarmaður og enn og minni nakar fólkafelekksmaður hevur gjørt minstu roynd til at undirbyggja við einum haldgðóðum og fullgreindum fíggaruppskoti?

Hesa kannan verður komið nærri inná í komandi bløðum. Men tað kann longu verða sagt, at Føroya javnaðarflokkur heldur rikisstjórnaruppskotið — hóast tað fer styttri enn javnaðarmanna semingaruppskoti, ið varð felt á tingi — er eitt stórt stjórnarligt framtig og er nógv rúmari enn nakar sjálvstýrismaður droymdi um undan 1940.

Føroya javnaðarflokkur hevur tí tikið ta støðu at mæla monnum og kvinnum til at taka við rikisstjórnaruppskötinum heldur enn at loysa seg burtur úr øllum rikisfelagsskapi við Danmark, taka við tí sum eitt um enn ikki fullfíggið, men stórt stjórnarligt framtig. Ein og hver kann gera hetta uttan at bera ótta fyri, at ræurnar ikki kunna leggjast øðrvisi og rúmari

seinri, tí longu í inngangsorðum rikisstjórnarinnar verður givið Føroyingum tilsegn um, at teir, sjálvt um teir nú taka við rikisstjórnar tilboðnum, altíð kunna taka loysing, um teimum verður at standa hugur til tess.

P. M. Dam.

Svar til J. P.

Eg haldi ikki, at eg havi lisið grein tygara í »Dagbl.» nr. 34 rangværga. Fleiri við mær hildu, at hatta var merkilig grein skrivað av tygum, og kundi hon ikki gera annað enn villa fólk.

Eg veit fullvæl, at orðið at loysa eins og so mong onnur orð hevur ymiskar merkingar. Men millum annað so merkir tað eisini at *ríva seg leysan* frá nøkrum, sum ein er bundin av, ella tá ið ein verður hildin. Vit siga eisini at *loysa* ein knútt upp, ella okkurt *loysnar* frá, t. d. *báturin loysaði frá skipinum*. Av hesum sagnorðinum *loysa* ella *loysna* hava teir so tikið navnorðið *loysing* í politiskum týðningi. Sverri Patursson sigur í »Tingakrossi» nr. 21, har hann nettupp eisini átalur hesar menn, sum vilja villeiða fólk og sum sýnast ikki at standa við síni orð, at hetta orðið fyrstu ferð kom út millum manna fyri 21 árum síðan í skriftinum »Móti Loysing».

Tá fekk orðið politiska merking her í Føroyum, og nú á døgum veit hvørt mannsbarn, hvat hetta orðið merkir, tá ið tosað verður um politík, at Loysing og Loysingarmaður er maður, ið vil verða leysur frá Danmark, »Løsrivelsesmænd». — Ikki nógv leysur ella litið leysur, men fullkomiliga leysur. Og tá ið orðið er farið at merkja tað her á landi, hvat skulu vit tá, sum tygum harra J. P. mæla til, fara til Íslendingar ella Norðmenn at vita hvat teir hava tikið sær til flokksnavn, »tá teir skildu seg sundur við fyrrv. felagar». Vit hava staðið í rikisfelagsskapi við Danmark, verið bundnir til kongaríkið Danmark, og nú eru tað menn ið vilja loysa henda felagsskap, hesi bond. Einki orð kann betri greiða hesa ætlan.

Eftir teimum greinum, ið tygum harra J. P. hava skrivað — serliga hesi seinastu árin — má ein hava havt loyvi til at kalla tygum »loysingarmann» í tí týðningi, sum orðið nú hevur í Føroyum. Tygum hava sagt, at einki gott lag fer at koma millum Føroyingar og Danir,

fyrr enn hver situr hjá sínum. Soleiðis hevur altíð verið millum Norðurlanda tjóðir. Einki vinarlag fyrr enn øll bond eru loyst — vit kunna eisini siga kvett. Noreg er leyst, Ísland við, og vit eru eftir. Soleiðis hava tygum hildið. Men aftaná at hava lisið grein tygara »Loysingarmenn» í »Dagbl.» 21. má tykist koma fram eitt annað lag. Tá sýnast eingir Føroyingar at vera »Loysingarmenn» (»Løsrivelsesmænd»).

Eg haldi so stutt í ikki harðliga tikið til orða, at menn nevna hina politisku stöðuna í Føroyum *kaos* — ein fløkja, ið ring er at loysa.

Martin Joensen.

Marknaðarlíkindi

Aftur nú kom stórus hvækkur á okkum av hesum ringu sølu líkindunum á tí eingilska fiskamarknaðinum. Vit høvdu fingið at vita av tí framanundan, so tað kom ikki rættiliga óvæntað, men tað er okkum ein so týðningarmikil og livstreytandi spurningur, at hann eigur alment at verða tikið til umræðu, og vit skuldu helst fingið fast um at halda, hvussu hesi viðurskipti fara at falla okkum í framtíðini.

Sum so mangt annað her á landi, so tykist alt eisini hesum viðvikjandi at vera so »tilfeldigt», slíkur ivi um og ongur fastar ætlanir ella skipanir. Tað er eins og alt dettur á okkum, og tá ið so er, so standa vit og døma og vita ikki, hvat vit skulu gera.

Fiskiflotin er gjørdur út til ferskfisk, og so koma hesi ringu søluviðurskiptini á hann, og menn tykjast ikki vita, hvat teir skulu gera, teir eru ikki til reiðar at taka hendingina, hon tykist at koma óvart.

Tað sýnist heldur ikki at vera monnum greitt, hvat orsökini er til, at fiskaprisurin kann falla so: um tað eru tey vanligu lopini upp og niður, sum menn siga er eitt eyðkenni fyri enska fiskamarknaðin, ella tað er tað, at Onglendingar ætla at frysta okkum burtur eins og aðrar útlendingar. Menn, sum koma aftur úr Onglandi, halda ikki, at hin meingni maðurin har er so sinnaður móti Føroyingum sum móti øðrum tjóðum, ið hagar koma at selja. Hetta taka eisini Aberdeen bløðini fram. Føroyingar eru eitt undantak, teir førdi Onglandi fisk undir krignum, tá ið

Lastvognskoyring

Anton Arge (y) Húsabrugv

Tlf. 443

eingin annar færdi. Men teimum dáma illa, nú teir steika, (fiskimenninir) at Føroyingar eru við at fylla marknaðinum upp av fiski, menn meina, tí at tað er galið at flyta fisk inn, tá ið streika er. Er tað so, skuldi vissa fingist fyri tí, so vit ikki gera okkum ein skaða í framtíðini og missa tann framhjárætti, vit hava havt.

Íslendingar eru so úti um seg og hava verið so heppnir, at teir hava fingið Rusland at taka alla teirra sild, salfisk og harðfrystan fisk og teimum er boðin betri prisur enn frá nøkrum øðrum.

Men tá ið vit gremja okkum um slík líkindi, so verður sjálvandi flutt fram, at hetta hevur okkara ringa stjórnarstöðu skyldina í, aðrar tjóðir eru friar, og tær kunna tí snúgva sær, har tær vilja. Henda áskoðan er ikki øll bein. Vit hava ivaleyst stóra ábyrgd sjálvir. Vóru vit skjóttir at taka avgerðir, vita hvat vit skuldu gjørt, tá ið ástóð, so kundi meira komið á skafti. Um Føroyingar royndu samráð við donsku sendimenninir í teimum ymisku londunum, har vit hava áhugamál, so mundi okkurt komið burtur úr. Tað sást í London í vár. Men hitt vanliga seinfæri og hin gamla hugsanin, at stýrið, landsins stýri, skal ikki leggja seg upp í vinnumál, forðar og spillir alt spælið.

Nú hava eisini saltfiskakontraktirnar lopið stedd í. Klagad verður um, at tilíkar samráðingar ganga so stírvísliga, og tað gongur heil æva, aðrenn nakað úrslit fæst. Nú á hægstu fiskitíð er ikki skil á, at menn skulu ganga og biða eftir slíkum.

Jú, vit Føroyingar hava nógv at læra.

Mandlige og kvindelige Plejeelever

i Alderen 20—28 Aar kan antages. Løn i Elevaaret Kr. 100,—, 105,—. Skema til Ansøgning kan rekvireres paa Hospitalet.

Sindsygehospitalet i Nykøbing Sj.